

A Lapjaink megvannak...

Ennek a megnyugtató ténynek, és annak a tudatában, hogy – harmadfélszáz év után – a Lapjaink nemcsak nyomtatott, hanem digitális változatban is elérhetőek, minden bizonnyal elégedetten és büszkeségtől áthatva dőlné hátra a karosszékében az Erdészeti Lapok alapító szerkesztője: Vágner Károly.

A harmadfélszáz év előtti sarkos nemzet- és szakpolitikai alakulások idején, a példa nélküli alapítói törekvések közepette ugyanis felvetődhetett a Lapok sorsának mérlegelése (nem játszva a címszavakkal): *A lapjaink meg vannak számolva?*

Nem a kishitűség miatt! – hiszen utána lehet nézni. Hogy is lehetett volna kishitű, aki az újként indított lapjában eltekintett a beköszöntőtől (ajánlástól, előszótól, bevezetéstől, preambulumtól – ld. a mostanság szokásos elővezetéseket). Nem lehetett kishitű, aki helyet engedett mindjárt az első lapokon a korszak közérdeklődésben felvetődött szakkérdéseinek, tudva persze azt is, hogy az a Lapok nem 1862 januárjában fogant, ha akkor jött is a napvilágra. Tudva, látva, hogy akaratlanul, de mégis *megvan már az a beköszöntő!* Igen, már akkor is volt 'nulladik óra', meg volt '-1. óra' is, képletesen ugyan, de az előkészület ezen 'órái' erősíthették meg tudásban, hitében a szerkesztőt, és erősíthettek meg hitükben minden közreműködőt.

Nos, a közreműködők ...

Lapozzuk csak fel az Erdészeti Lapok 1862. évi első számát!

Az első cím alatt megjelentetett dolgozat, talán kevésbé tűnhet érdekfeszítőnek, szakismerettel felvértezett egykori olvasókat feltételezve. Persze, annyiban kevésbé, amennyiben az adott erdő akkor és ott a szakismeret birtokában lévő olvasó által kapott körültekintő kezelést.

Ámde, a „*Minő mértékkel éljünk az erdészeti magyar irodalomban.*” cím alatt megjelent dolgozat igencsak megdolgozhatta és megdolgozhatja az egykori és mai szakemberek agyát. A m³-es és normál ürméteres világból visszafelé kalandos az időutazás az elődök erdei rakodóihoz, az ott időzésről – számbavétel – nem is szólva!

Ha pedig az érdektelenebbnek látszó 'Levelezések' rovatot nézzük, kitűnik az egyik felső sarkon az *Inke, okt. 14. 1861.* dátum. Úgy gondolom, hogy alatta olvasható az a *lapindító üzenet*,

amelyik feleslegessé tette a szerkesztői 'beköszöntő'-t. A szöveg a mai olvasónak kissé 'HD-sebb' a megszokottnál, de a jelenkori média mutálta képalkotó készségünk segít jól megértenünk az egykori inkei uradalmi erdész, *Neusiedler János* gondolatait.

„*Inke, okt. 14. 1861.*

*Sokat szenvedett, s bűn szeretett hazánk még folyvást bizonytalan, s zilált politikai helyzete s viszonyai közepett, valóban enyhítő balzsamként bat sajtó keblünkre azon öntudat s tapasztalat, hogy irodalmunk – mint nemzetiségünk fő palládiuma – naponként nagyobb és nagyobb mérvet nyer, s a nap jótékony melegeként lassanként megérleli azon korszerű eszméket, melyek eddig csak a jámbor óhajítások közé tartoztak; s felkarolja, ápolja, életre kelti a szaktudomány azon ágait, melyek eddig különben oly termékeny mezején, parlagon bevertek. – Ily dicső, ily nemes bivatása van az Erdészeti Lapnak is, mely a sajtó útján nyilvánuló közvélemény üterére tapintva, valahára testté vált; – melyet kétségen túl minden magyar erdész büszkeség és örömmel mond magáénak! Azért is minde-
nek előtt legyen szabad lelkem egész be-
vével üdvözölni önöket tiszt. szerkesztő-
urak, kik e nem csekély gond, áldozat,
s fáradtsággal összekötött nehéz mun-
kát vállalkra vették, s pedig csak egye-
dül azon magasabb indok s szempont-
ból, hogy így lendületet nyerjen a szak-
tudományok azon ága is, melynek vi-
rágzása félreismerhetetlenül hazánk
nagy terjedelmű rengetegeinek egy jobb
jövőt biztosít!*

S valóban, ha Magyarország topo-
graphiáját s azon messze nyúló conti-
guitását tekintjük a rengetegeknél, me-
lyek édes hazánk kelet-nyugoti, dél s éj-
szaki határai közt úgyszólván szakadat-
lan lánczolatot képeznek, el kell ismer-
nünk, hogy az erdei culturára, mint
nemzetgazdaságunk emez egyik nagy-
szerű tőkéjére, az eddiginél csakugyan
nagyobb s tudományosabb gondot kell
fordítanunk.

De másként is korunkban, mely mél-
tán nevezetetik a baladás korszakának,
égető kérdéssé vált reánk magyar erdő-
szökre nézve az, hogy legyen egy szak-
közlönyünk, mely regisztrálva, s éber fi-

Saját magvait elvető növényt fedeztek fel

Északkelet-Brazíliában, az Atlanti esőerdőben olyan növényt fedezett fel egy amatőr botanikus, amely lehajol, hogy magvait a talajba juttassa. A *Spigelia geniflexa* névre keresztelt fajt az orosz származású *Alex Popovkin* írta le a *Phyto-Keys* című szaklapban. Az amatőr botanikus már több mint 800 fajt azonosított és fényképezett le a brazil Bahia államban elterülő birtokán. Popovkin számos ország szakértőjét megkereste, végül *Lena Struwe*, az amerikai Rutgers Egyetem botanikusa ajánlotta fel segítségét az új faj tanulmányozásában.

A növény sajátos magültetési stratégiáját több ok miatt fejleszthette ki – magyarázta Struwe a BBC-nek. Legvalószínűbb, hogy rövid, pár hónapos élettartama és szórványos előfordulása miatt akkor a legsikeresebb a szaporodás, ha közvetlenül maga mellé ülteti el magvait, és nem szórja szét kevésbé alkalmas élőhelyekre. Mivel csak pár hónapig él, a következő évben kikelő utódaival nem kerül versenyhelyzetbe. Más, sziklapárhányokon növekvő növények is ugyan-ezt a stratégiát fejlesztették ki, hogy biztosítsák utódaik túlélését.

A Popovkin által azonosított növényfajok közt akadnak olyan ritkaságok is, amelyeket több mint hatvan éve nem gyűjtöttek már be Brazíliában. A lelkes amatőr régi álmát valósította meg azzal, hogy Oroszországból a trópusra költözött, és annak növényvilágát közelről tanulmányozhatja.

„E történet is jól példázza, hogy a kutatóknak szükségük van az amatőrök, természetbarátok, városi kutatók segítségére bolygónk elképesztő sokféleségének felfedezésében és leírásában – vélekedett Struwe. Nap mint nap fedeznek fel új fajokat, de még mindig rengeteg az ismeretlen.”

A felfedezés az Atlanti esőerdő védelmének sürgősségére is felhívja a figyelmet, hiszen létét erdőirtás fenyegeti. A botanikus szerint ott mérhető a Föld egyik legnagyobb biológiai sokfélesége, számos faj csak ebben a szegletben él. A terület egyben az egyik legveszélyeztetettebb is: nagy kiterjedésű részeket vágta ki belőle és alakították át mezőgazdasági területté, ezért is szükséges, hogy a megmaradt töredékek védelemben részesüljenek.

(MTI)

gyelemmel kísérve az erdei culturára vonatkozó minden momentumokat, nekünk gyakorlati s elméleti ismeretek, útbaigazítások s felvilágosítások jótékony s kiapadbatatlan forrásául szolgáljon. – Mert ki az közülünk? a ki oly szerencsés és kedvező helyzet és körülmények közt volna, hogy rendelkezésére állanának mindazon eszközök, melyek segítségével birtokába léphet azon ismereteknek, melyeket ignorálnunk korunkban nem lehet és nem szabad! – mert régi és bebizonyult igazság az, hogy: aki nem balad – elmarad.”... etc.

Az erdőszeten kívüli politikai, gazdasági környezetre igazán csak mértékkel utaló erdészelnőnk magyar anyanyelvünk balzsamozó, lélekemelő kristályosodása, közkinccsé válása egyik várva várt letéteményesét köszönti a Lapokban. A nyomtatott kincsek közül az erdészeti szaktudományok hasznosulását a nagy terjedelmű rengetegek jobb jövőjének biztosításához tartja fontosnak. Meglátása szerint a szakközlőny, mint forrás, bőséges elméleti és gyakorlati ismeretekkel lehet segítségére ebben a magyar erdőszőknek.

„Egybefüggő rengetegek.; nagyobb és tudományosabb gondot fordítani.; a ha-

ladás korszaka.; birtokába léphet azon ismereteknek, amelyeket figyelmen kívül hagyni nem lehet és nem szabad...”

Neuszedler János inkei uradalmi erdészelnőnk képzel, névtelen utódai, az ő példájára, későbbi vágás/csapás/ok után lelkesítő írásba foglalt véleményükben, szintén nem kerülhetnének ki politikai és gazdasági vonatkozású utalásokat. Szembetűnő lenne ezek közül a 'topográf' egybefüggő rengetegek mértéktartóbb 'campestre' megfogalmazása, miközben sormintába rendeződnének a macskakörmök a 'nagyobb és tudományos gondoskodás', 'a baladás korszaka (ld. még: atomkor, TTF, úrkor stb.)' és a 'figyelmen kívül hagyni nem lehet és szabad!...' sorok alatt.

A mostani jeles évforduló idején, a Lapok megjelenését követő 1800. hónapban például az inkei erdők kezelésével megbízott erdész minapi gondolatait nem tudjuk itt megosztani az olvasóval. A Lapok tartalmával kapcsolatos véleményét, jövőbeni elképzeléseit, minden olvasónk véleményét, elképzelését, ötleteit, reményeit, a jubileumi időszakban közzétett kérdésekre várt számottevő választ értékelve kívánja hasznosítani a szerkesztőbizottság.

A Lapok által is megőrzött magyar erdészeti múlt ébresztette öröm, elégedettség, féltés, remény, kiállás, tetterő stb. – az egykori inkei elődünk példáján – ehhez milyen lelkesítő segíthet megfogalmazni bármelyikünknek?

Nekem gyakran eszembe jut az egykori szolgálati körzetben talán még megtalálható másfél hektáros 'reliktum' a hater hektáros erdőtömbben. Ott néhány, a Lapokkal közel egyidős kocsányostölgytörzs alkotta az erdészet legidősebb facsoportját, egy-egy hegyi juhar társaságában. A nyilvántartás szerint nagyjából a kiegyezés idejéből származtak, és a szokatlan helyen, 450 m tszf. magasban, K–DK-i fekvésben, termőképesen díszlettek. Az ezredfordulók megerősödött újulatra is alapozva, esetleg egy-egy egészséges hagyásfa árnyékában, mára biztosan megtörtént az erdőfelújítás. Talán nem is majdani kocsányostölgy-famatuzsálemek remélve, hisz *tudvalévő: odafent, mostanság már másképpen megy a 'megkapaszkodás', a 'kiegyezés'.*

Mindenesetre, a legfontosabb ottani tényezők – az 'irány' és a 'szint' – mint a Lapok életében is, stabilan határozzák meg a remélt újabb százötven évet.

Apatóczy István

Barátaink a fák

Az utóbbi idők felmérése szerint egyre kevesebbet olvas az emberiség, és ez alól – mint számtalan közvetett bizonyíték igazolja – az erdészek túlnyomó része sem kivétel. Pedig aki nem olvas, hanem a klaviatúrát választja a könyvespolc helyett, sajnálhatja, hogy nem veheti le róla a *Molnár Sándor–Böröcsök Zoltán* szerkesztette *Barátaink a fák* című kötetet.

Noha az Erdők Éve alkalmából megjelent mű – melyet a Napkori Erdőgazdák Zrt. adott ki a Vidékfejlesztési Minisztérium és a Nyugat-magyarországi Egyetem támogatásával – elsősorban a tanulóknak szól, bizony, hasznos, érdekes információkkal szolgál a témában kíváncsiskodóknak. A legfontosabb fa- és cserjefajok morfológiai és műszaki leírásán kívül neves szerzőktől, költőktől idézett részletek színesítik a kiadványt. Megtudhatjuk például, hogy Magyarországon másodpercenként 0,41 köbméter bruttó faanyag képződik. Hogy a világ legnagyobb tömegű élőlénye a Sherman tábornokról elnevezett mamutfenyő, amelynek törzstérfogata 1486 köbméter (egyetlen fáé!). Hogy az észak-amerikai Fehér-hegységben található legöregebb növényegyedek a 4000–5000 évig is elévő száálkásfenyők.

A szerkesztők hivatkoznak a témában már eddig megjelent művekre és szerzőikre *dr. Mátyás Csabától* (Az erdők nagy képeskönyve) *Jankovics Marcellig* (A fa mitológiája).

A borítón lévő mottón mindenkinek érdemes hosszabban elgondolkoznia.

Száz szónak is egy a vége, nem bánja meg, aki megrendeli a kiadványt a MEGOSZ titkárságán.

Ref.: **Pápai Gábor**

